

7. 7. 2015

ID: 98316

Majetková podstata

V situaci, kdy insolvenční správce dlužníka (žalobce) spornou pohledávku z majetkové podstaty nevyloučí, zůstává mu zachováno i dispoziční oprávnění k této pohledávce (nabyté podle ustanovení § 246 odst. 1 insolvenčního zákona); skutečnost, že nepodal návrh na pokračování v řízení o zaplacení sporné pohledávky a v řízení je pokračováno na návrh dlužníka, popřípadě ostatních účastníků řízení s tím, že dlužník (žalobce) zůstal účastníkem řízení (§ 264 insolvenčního zákona), na tom nic nemění.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 29 Cdo 508/2013, ze dne 11.3.2015)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce KOMETA PS a. s. Brno, se sídlem v B., proti žalovanému AUTO POKORNÝ, s. r. o., se sídlem v B., zastoupenému JUDr. M. S., o zaplacení částky 141.942 Kč s příslušenstvím, vedené u Krajského soudu v Brně pod sp. zn. 35/43 Cm 136/2009, o dovolání žalobce proti rozsudku Vrchního soudu v Olomouci ze dne 22. srpna 2012, č. j. 1 Cmo 124/2012-158, tak, že dovolání se zamítá.

Z odůvodnění :

Vrchní soud v Olomouci rozsudkem ze dne 22. srpna 2012, č. j. 1 Cmo 124/2012-158, k odvolání žalobce potvrdil rozsudek ze dne 22. března 2012, č. j. 35/43 Cm 136/2009-126, jímž Krajský soud v Brně zamítl žalobu, kterou se žalobce (KOMETA PS a. s. Brno) domáhal po žalovaném (AUTO POKORNÝ, s. r. o.) zaplacení částky 141.942 Kč s příslušenstvím (dále též jen „sporná pohledávka“).

Soudy nižších stupňů vyšly z toho, že:

- 1) Žalobou došlou soudu prvního stupně dne 29. září 2009 se žalobce po žalovaném domáhal zaplacení žalované částky s odůvodněním, že žalovaný od 7. července 2008 protiprávně zadržuje majetek žalobce - osobní automobil Renault Laguna SPZ 4B6 46-70, přičemž v důsledku protiprávního jednání žalovaného vznikla žalobci za období od 7. července 2008 do 31. srpna 2009 škoda ve výši 141.942 Kč, představující vícenáklady žalobce na zapůjčení náhradního vozidla.
- 2) Krajský soud v Brně usnesením ze dne 5. října 2009, č. j. KSBR 24 INS 4201/2009-A-82, zjistil úpadek dlužníka (žalobce) a na jeho majetek prohlásil konkurs a insolvenčním správcem ustanovil „advokátní kancelář“ Paroulek, Zrůstek, Lůdl, v. o. s.
- 3) Soud prvního stupně dopisem ze dne 22. října 2009 vyznamenal účastníky řízení podle ustanovení § 263 odst. 1 zákona č. [182/2006](#) Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního zákona), o přerušení řízení a poučil je o předpokladech, za nichž lze v řízení pokračovat. Jelikož insolvenční správce dlužníka (žalobce) nepodal návrh na pokračování řízení a učinil tak (jen) dlužník (žalobce), soud prvního stupně usnesením ze dne 17. února 2010, č. j. 43 Cm 136/2009-37, rozhodl, že v řízení bude pokračováno na straně žalobce s „úpadcem“ KOMETA PS a. s. Brno.
- 4) Smlouvou o postoupení souboru pohledávek ze dne 16. prosince 2011 insolvenční správce dlužníka postoupil společnosti Lindoneo, s. r. o. (dále jen „společnost“) soubor pohledávek specifikovaných v příloze č. 1, včetně sporné pohledávky ve výši 141.942 Kč, kterou insolvenční správce sepsal (do majetkové podstaty dlužníka) dne 6. října 2009.
- 5) Soubor pohledávek insolvenční správce dlužníka zpeněžil prodejem mimo dražbu se souhlasem insolvenčního soudu a věřitelského výboru.

Na tomto základě odvolací soud - cituje ustanovení § 245 odst. 3, § 246 odst. 1, § 263 odst. 1 a § 264 odst. 1 insolvenčního zákona - ve shodě se soudem prvního stupně dovodil, že:

„Následkem prohlášení konkursu není omezení způsobilosti dlužníka k právním úkonům nebo jeho procesní způsobilosti. K takovému kroku není zákonný důvod, neboť konkursní řízení svým charakterem má dopad toliko na majetkové poměry dlužníka a nikoliv, jak tomu bylo v historickém vývoji úpadkového práva i na jeho osobní postavení. Dlužník tedy v průběhu konkursního řízení může provádět jakékoli právní úkony, pokud tyto nejsou omezeny některým z dalších ustanovení zákona. Taková omezení se týkají dispozice dlužníka s jeho majetkem, resp. s majetkem zahrnutým do majetkové podstaty.

Přechod oprávnění nakládat s majetkovou podstatou na insolvenčního správce je automatickým důsledkem prohlášení konkursu, který není podmíněn žádným dalším úkonem ze strany insolvenčního soudu, insolvenčního správce či jiných subjektů. Uvedená otázka přechodu oprávnění však neřeší vztah k specifikaci rozsahu majetkové podstaty, jejíž způsob a tvorba je pojednána v textu insolvenčního zákona k ustanovení § 205. Důsledkem oprávnění nakládat s majetkovou podstatou je i právo provádět výkon práv a plnění povinností v rozsahu shodném s právy a povinnostmi vykonávanými dlužníkem.

Pro případ, že insolvenční správce vyhodnotí jako nevhodné pokračování v řízení, a to například z důvodu nevýhodnosti pro majetkovou podstatu, může být v řízení pokračováno na návrh dlužníka. Podmínkou je, aby závěr insolvenčního správce o záměru nepokračovat v řízení byl zřetelně projeven, a to buď výslovně, nebo konkludentně. Pokud takový návrh insolvenčního správce nepodá, nestává se účastníkem řízení, řízení následně probíhá s dlužníkem a ostatními účastníky řízení. V takto probíhajícím řízení může insolvenční správce kdykoli na základě výsledků dlužníkem vedeného sporu provést krok, který spočívá v užití výsledku sporu ve prospěch rozšíření majetkové podstaty. Jde o možný případ, kdy dlužník je v soudním sporu úspěšný a je mu přiznáno požadované plnění. V důsledku rozhodnutí soudu pokračujícího v přerušeném řízení může tedy dojít k rozšíření majetkové podstaty. Dlužník takto svým aktivním chováním k rozšíření majetkové podstaty přispívá. Dlužník o takovém soudním rozhodnutí přiznaném plnění musí informovat insolvenčního správce jako o majetku, který dosud nebyl v insolvenčním řízení znám“.

Současně uzavřel, že nepodal-li v daném řízení insolvenční správce návrh na pokračování v řízení, a tento návrh učinil žalobce, „neznamená takový postup insolvenčního správce vynětí předmětné pohledávky z majetkové podstaty, jak nesprávně namítá žalobce. Pohledávka i nadále zůstala součástí majetkové podstaty úpadce a v případě procesního úspěchu žalobce v řízení by se vymožená pohledávka stala součástí majetkové podstaty“. V situaci, kdy „insolvenční soud následně na návrh insolvenčního správce a věřitelského výboru udělil souhlas s prodejem souboru pohledávek z majetkové podstaty mimo dražbu, který byl realizován smlouvou o postoupení pohledávek ze dne 16. prosince 2011, jejímž předmětem byla učiněna též pohledávka vůči žalovanému ve výši 141.942,- Kč, která je předmětem tohoto řízení, ztratil žalobce, stejně jako insolvenční správce, tímto postoupením pohledávky právo nakládat s předmětnou pohledávkou, neboť toto právo přešlo v důsledku postoupení pohledávky na třetí subjekt“.

Proto odvolací soud rozhodnutí soudu prvního stupně, založené na závěru o nedostatku aktivní věcné legitimace žalobce, jako věcně správné potvrdil.

Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalobce dovolání, které má za přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) zákona č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“), namítaje, že spočívá na nesprávném právním posouzení věci, tj. uplatňuje dovolací důvod podle ustanovení § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. a požaduje, aby Nejvyšší soud rozhodnutí odvolacího soudu zrušil.

Zásadní právní význam rozhodnutí odvolacího soudu dovolatel spatřuje v řešení otázky, zda insolvenční správce, který nevyužil práva podle ustanovení § 264 odst. 1 insolvenčního zákona a nepodal návrh na pokračování v řízení o sporné pohledávce, kde v době prohlášení konkursu dlužník

vystupuje jako žalobce, má dispoziční oprávnění k této pohledávce a může ji převést na třetí osobu a zda tato pohledávka může být součástí soupisu majetkové podstaty podle ustanovení § 217 insolvenčního zákona do doby pravomocného skončení řízení o žalované pohledávce.

Dovolatel akcentuje, že insolvenční správce, poté, co se mu (na základě jeho projevu vůle) „prekludovalo“ právo podle ustanovení § 264 odst. 1 insolvenčního zákona vstoupit do řízení na straně žalobce, nenabývá (respektive nenávratně a po celou dobu řízení ztrácí možnost nabýt) dispoziční oprávnění ke sporné pohledávce. Jinak řečeno, sporná pohledávka se ani nestává součástí soupisu majetkové podstaty, a to až do doby pravomocného ukončení soudního řízení. Insolvenční správce má právo na soupis majetkové podstaty zařadit pouze výsledek sporu.

Jelikož insolvenční správce neměl dispoziční oprávnění ke sporné pohledávce, nemohl ji platně postoupit na společnost, v důsledku čehož žalobce v řízení neztratil aktivní věcnou legitimaci.

Rozhodné znění občanského soudního řádu pro dovolací řízení (do 31. prosince 2012) se podává z bodu 7., článku II., zákona č. [404/2012](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

Dovolání žalobce Nejvyšší soud shledává přípustným podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. a to v řešení otázky dovolatelem otevřené a dovolacím soudem dosud beze zbytku nevyřešené.

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Podle ustanovení § 217 insolvenčního zákona soupis majetkové podstaty (dále jen "soupis") je listinou, do níž se zapisuje majetek náležející do majetkové podstaty. Jakmile dojde k zápisu do soupisu, lze se zapsanými majetkovými hodnotami nakládat jen způsobem stanoveným tímto zákonem; učinit tak může jen osoba s dispozičními oprávněními. Soupis provádí a soustavně doplňuje insolvenční správce v průběhu insolvenčního řízení, a to podle pokynů insolvenčního soudu a za součinnosti věřitelského výboru. Tato jeho povinnost nezaniká uplynutím doby.

Podle ustanovení § 227 insolvenčního zákona insolvenční správce může z majetkové podstaty kdykoli v průběhu insolvenčního řízení vyjmout věci, práva, pohledávky nebo jiné majetkové hodnoty, které nemohou sloužit k uspokojení věřitelů, zejména neprodejně věci a nedobytné pohledávky. Učiní tak po předchozím souhlasu věřitelského výboru a insolvenčního soudu.

Podle ustanovení § 229 insolvenčního zákona zákon stanoví v závislosti na průběhu řízení, způsobech řešení úpadku a vlastnictví majetku náležejícího do majetkové podstaty, kdo je ve vztahu k majetkové podstatě osobou s dispozičními oprávněními, případně komu přísluší právo nakládat s majetkovou podstatou ohledně části těchto oprávnění nebo pouze ohledně některých z nich (odstavec 1). Nestanoví-li tento zákon jinak, je ve vztahu k majetkové podstatě osobou s dispozičními oprávněními a) dlužník v době do rozhodnutí o úpadku, b) insolvenční správce v době od prohlášení konkursu, c) dlužník v době od povolení reorganizace a d) dlužník v době od povolení oddlužení (odstavec 3).

Podle ustanovení § 245 insolvenčního zákona účinky prohlášení konkursu nastávají okamžikem zveřejnění rozhodnutí o prohlášení konkursu v insolvenčním rejstříku (odstavec 1). Prohlášení konkursu nemá vliv na dlužníkovu způsobilost k právním úkonům ani na jeho procesní způsobilost (odstavec 3).

Podle ustanovení § 246 odst. 1 insolvenčního zákona prohlášením konkursu přechází na insolvenčního správce oprávnění nakládat s majetkovou podstatou, jakož i výkon práv a plnění povinností, které přísluší dlužníku, pokud souvisí s majetkovou podstatou. Insolvenční správce

vykonává zejména akcionářská práva spojená s akciemi zahrnutými do majetkové podstaty, rozhoduje o obchodním tajemství a jiné mlčenlivosti, vystupuje vůči dlužníkovým zaměstnancům jako zaměstnavatel, zajišťuje provoz dlužníkovy podniku, vedení účetnictví a plnění daňových povinností.

Podle ustanovení § 263 insolvenčního zákona není-li v tomto zákoně stanoveno jinak, prohlášením konkursu se přerušují soudní, správní a jiná řízení o právech a povinnostech, která se týkají majetkové podstaty nebo které mají být uspokojeny z majetkové podstaty, jejichž účastníkem je dlužník. V těchto řízeních lze pokračovat jen za podmínek stanovených tímto zákonem (odstavec 1). Jakmile se soud, správní orgán nebo jiný orgán příslušný k projednání a rozhodnutí věci dozví o přerušení řízení podle odstavce 1, vyrozumí o tom účastníky řízení; současně je poučí, za jakých podmínek lze v řízení pokračovat. Rozhodnutí již vydaná se v době, kdy je řízení přerušeno, nedoručují; bylo-li řízení přerušeno po doručení rozhodnutí, avšak ještě předtím, než rozhodnutí nabylo právní moci, nenabývá rozhodnutí právní moci. Jestliže se v řízení pokračuje, rozhodnutí se doručuje znovu (odstavec 4).

Podle ustanovení § 264 insolvenčního zákona v přerušovaných řízeních, ve kterých v době prohlášení konkursu dlužník vystupoval jako žalobce nebo jiný navrhovatel, jakož i v dalších řízeních, ve kterých uplatňoval své pohledávky nebo jiná práva týkající se majetkové podstaty, lze pokračovat na návrh insolvenčního správce; dnem, kdy soudu došel jeho návrh na pokračování v řízení, se insolvenční správce stává účastníkem řízení místo dlužníka (odstavec 1). Jestliže insolvenční správce ve lhůtě určené mu soudem nepodal návrh na pokračování v řízení, mohou návrh na pokračování v řízení podat dlužník, popřípadě ostatní účastníci řízení s tím, že dlužník zůstává účastníkem řízení (odstavec 2).

V poměrech projednávané věci není pochyb o tom, že okamžikem zveřejnění usnesení o prohlášení konkursu na majetek žalobce v insolvenčním rejstříku (5. října 2009) přešlo na insolvenčního správce žalobce oprávnění nakládat s majetkovou podstatou, tj. mimo jiné i oprávnění nakládat se spornou pohledávkou, kterou insolvenční správce sepsal do majetkové podstaty žalobce. Za podmínek určených insolvenčním zákonem tak zjevně mohl spornou pohledávku (i) zpeněžit prodejem mimo dražbu (§ 289 insolvenčního zákona).

Zbývá tak posoudit, zda na výše popsané oprávnění insolvenčního správce má vliv skutečnost, že insolvenční správce (přes výzvu podle ustanovení § 264 odst. 1 insolvenčního zákona) nepodal návrh na pokračování v řízení (a následně u jednání dne 26. května 2011 prostřednictvím svého zástupce výslovně sdělil, že „nadále nemá zájem vstoupit do řízení“) a že žalobce návrh na pokračování v řízení podal a zůstal účastníkem řízení.

V této souvislosti Nejvyšší soud předesílá, že pro insolvenční řízení nelze bez dalšího (automaticky) přejímat judikatorní závěry ustavené při výkladu zákona o konkursu a vyrovnání [a to především proto, že insolvenční zákon obsahuje poměrně podrobná procesní pravidla, jež je třeba vnímat v jejich komplexnosti a jejichž pojetí ne vždy (a to zpravidla záměrně) odpovídá tomu, jak bylo v obdobné procesní situaci postupováno za účinnosti zákona o konkursu a vyrovnání – srov. důvody usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. dubna 2010, sen. zn. 29 NSČR 30/2009 a ze dne 12. července 2012, sen. zn. 29 NSČR 15/2010, uveřejněných pod čísly 14/2011 a 10/2013 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek].

Nicméně při řešení otázky dispozičních oprávnění insolvenčního správce, respektive dlužníka není důvod, pro který by v insolvenčních poměrech nebyl uplatnitelný závěr, podle něhož u pohledávek dlužníka za jeho dlužníky, u kterých nebyl doložen jejich soupis do majetkové podstaty, bez dalšího neplyne, že by nebyl insolvenční správce již na základě účinků prohlášení konkursu (§ 246 odst. 1 insolvenčního zákona) oprávněn s nimi nakládat (viz v poměrech zákona o konkursu a vyrovnání rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. dubna 2011, sp. zn. 29 Cdo 1786/2009, uveřejněný v časopise

Soudní judikatura č. 10-11, ročník 2011, pod číslem 165, jakož i rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. června 2011, sp. zn. 29 Cdo 2129/2009, uveřejněný pod číslem 11/2012 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek). To platí též o závěru, podle něhož vyjme-li insolvenční správce z majetkové podstaty pohledávku dlužníka (§ 227 insolvenčního zákona), přechází oprávnění s takovou pohledávkou nakládat (se všemi důsledky z toho plynoucími, včetně aktivní věcné legitimace k jejímu vymáhání) zpět na dlužníka (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. září 2003, sp. zn. 29 Odo 361/2001, uveřejněné pod číslem 8/2005 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek, jakož i rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10. listopadu 2010, sp. zn. 29 Cdo 1655/2009, uveřejněný v časopise Soudní judikatura č. 1, ročník 2012, pod číslem 2).

V situaci, kdy insolvenční správce dlužníka (žalobce) spornou pohledávku z majetkové podstaty nevyločil, zůstalo mu zachováno i dispoziční oprávnění k této pohledávce (nabyté podle ustanovení § 246 odst. 1 insolvenčního zákona); skutečnost, že nepodal návrh na pokračování v řízení o zaplacení sporné pohledávky a v řízení je pokračováno na návrh dlužníka, popřípadě ostatních účastníků řízení s tím, že dlužník (žalobce) zůstal účastníkem řízení (§ 264 insolvenčního zákona), na tom nic nemění.

Jak plyne z ustanovení § 36 odst. 1 insolvenčního zákona, insolvenční správce je povinen při výkonu funkce postupovat svědomitě a s odbornou péčí; je povinen vyvinout veškeré úsilí, které lze po něm spravedlivě požadovat, aby věřitelé byli uspokojeni v co nejvyšší míře. Společnému zájmu věřitelů je povinen dát při výkonu funkce přednost před zájmy vlastními i před zájmy jiných osob.

Má-li insolvenční správce (zcela) dostát uvedeným povinnostem, musí mít též možnost zvážit, zda je pro majetkovou podstatu výhodnější podat návrh na pokračování v řízení o zaplacení sporné pohledávky, zahájeném žalobou dlužníka [a to se všemi důsledky pro majetkovou podstatu, včetně nutnosti vynaložit (další) náklady na vedení sporu a případné povinnosti k náhradě nákladů řízení žalovaného při neúspěchu ve sporu] nebo spornou pohledávku zpeněžit (a rozmnožit tak majetkovou podstatu o úplatu za postoupení pohledávky), aniž by musel nést rizika spojená s pokračováním v řízení, délkou řízení nebo vymahatelností sporné pohledávky.

Jelikož právní posouzení věci, na němž rozhodnutí odvolacího soudu spočívá a které bylo dovoláním zpochybněno, je správné, přičemž Nejvyšší soud neshledal ani jiné vady, k jejichž existenci u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), dovolání žalobce podle ustanovení § 243b odst. 2 části věty před středníkem o. s. ř. zamítl.

zdroj: www.nsoud.cz

Právní věta - redakce.

Další články:

- [Nezbytná cesta](#)
- [Nepominutelný dědic](#)
- [Náhrada škody zaměstnancem](#)
- [Likvidace dědictví](#)
- [Jistota](#)
- [Insolvenční řízení](#)
- [Exekuce](#)
- [Započtení](#)
- [Reorganizace](#)

- [Soudní poplatky \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Spotřebitel \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)